

สภาพและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองนครพนม The States and Problems of School-Based Management of Administrators under Muang Nakhon Phanom Municipality

นครินทร์ เหลือบบุญชู¹ รศ.อนันต์ ปานศุภวัชร² และ ศิริดา บุรชาติ³
Nakarin Luarboonchu,¹ Assoc.Prof.Anan Pansuppawat² and Sirida Burachart³

¹นักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

²กศ.ม. (ชีววิทยา) รองศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

³ศษ.ม. (การวัดและประเมินผลการศึกษา) อาจารย์คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองนครพนม เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อสภาพและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยผู้บริหาร 25 คน ครู 163 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 78 คน รวมประชากร 266 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 164 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ประกอบด้วยผู้บริหาร 25 คน ครู 83 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 56 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า มีค่าความเชื่อมั่นสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เท่ากับ 0.93 และค่าความเชื่อมั่นปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เท่ากับ 0.92 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าเอฟ ชนิดการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนมใช้การบริหารฐานโรงเรียนอยู่ในระดับมาก 2) ผู้บริหารโรงเรียน มีปัญหาการบริหารฐานโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง 3) ผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม โดยรวมแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 4) ผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม โดยรวมแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 5) ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ควรใช้หลัก 4 ด้าน คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน ด้านหลักการบริหารตนเอง และด้านหลักการตรวจสอบ และถ่วงดุล ในการบริหารฐานโรงเรียน

คำสำคัญ: การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ABSTRACT

The purposes of this research were to study the states and problems of the school-based management of the administrators under Muang Nakhon Phanom Municipality, to compare the opinions of the administrators, teachers and basic school board members towards the states and problems of the school-based management, and to suggest guidelines for developing the school-based management of the administrators under Muang Nakhon Phanom Municipality. The population involved 266 people comprising 25 administrators, 163 teachers and 78 basic school board members. The sample group of 164 subjects gained by multi-stage random sampling consisted of 25 administrators, 83 teachers and 56 basic school board members. The instrument used to collect the data was a rating

scale questionnaire comprising 2 parts. The first part was about the state of the school-based management with the reliability of 0.93. The second part was about the problems of the school-based management with the reliability of 0.92. The data were analyzed using a computer software package. The statistics used for the data analysis were percentages, means, standard deviations, and F-test (One-way ANOVA). The results of this research were as follows: 1) The school administrators under Muang Nakhon Phanom Municipality used the school-based management at a high level. 2) The school administrators had problems with the school-based management at a moderate level. 3) The overall opinions of the administrators, teachers and basic school board members towards the states of the school-based management of the school administrators under Muang Nakhon Phanom Municipality showed no statistically significant difference. 4) The overall opinions of the administrators, teachers and school board members towards the problems of using the school-based management by the school administrators under Muang Nakhon Phanom Municipality showed no statistically significant difference. 5) It was suggested in the guidelines that the school administrators under Muang Nakhon Phanom Municipality should use the following 4 aspects for the school-based management: the principles of participation, the principles of empowering education for people, the principles of self-administration and the principles of checks and balances.

Keyword: school-based management

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 19-24) กำหนดให้มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ระดับกระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละเขตพื้นที่ มีคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจหน้าที่ในการศึกษา ประสาน ส่งเสริม และสนับสนุน สถานศึกษาเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษา และส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาได้สอดคล้องกับนโยบาย และมาตรฐานการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุน การจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น โรงเรียนจึงเป็นองค์กรที่สำคัญในการ พัฒนาทรัพยากรอย่างยั่งยืนของประเทศ มีหน้าที่พัฒนา ผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา มีคุณธรรม จริยธรรมและมีวิวัฒธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การที่จะทำให้คนมีความสามารถ เก่ง เป็นคนดี และมีความสุขในสังคมนั้น กระทรวงศึกษาธิการได้เล็งเห็น ความสำคัญในการผลักดันและปรับเปลี่ยนกระบวนกรในการบริหาร ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

คือ การปรับเปลี่ยนการทำงานของหน่วยงานในการบริหาร ให้กระชับ โดยแบ่งการบริหารเป็นเขตพื้นที่การศึกษา แทนสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอ และสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัด เพื่อทำหน้าที่ในการดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการและให้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย คือ อำนาจหน้าที่ในการบริหารและจัดการศึกษา อำนาจหน้าที่ในการพัฒนางานด้านวิชาการ และรับผิดชอบในการพิจารณา แบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา และ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

กระทรวงมหาดไทย ในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบ ในการกำกับดูแล ส่งเสริม สนับสนุนการบริหารการปกครอง ส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2545-2559 ภายใต้กรอบ แห่งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมทั้ง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไข เพิ่มเติม 2545 อีกทั้ง พระราชบัญญัติขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทมีความครอบคลุมภารกิจที่ เกี่ยวข้องกับการบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้ เป็นแนวทางในการจัดและพัฒนาการศึกษาท้องถิ่นที่เหมาะสม กับศักยภาพ ตามความพร้อมและตรงตามความต้องการของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ละรูปแบบ แต่ละแห่งให้มี คุณภาพประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีมาตรฐาน สามารถ

พัฒนาศักยภาพคนของท้องถิ่นให้มีคุณภาพ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมการสนับสนุนของบุคคล ครอบครัว เอกชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และประชาชนในท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นโดยสำนักประสานและพัฒนากิจการการศึกษาท้องถิ่น ได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม 2545 ที่ได้กำหนดไว้ 2 ระดับ คือ 1. ระดับประสานนโยบายในส่วนกลางกับท้องถิ่นด้วยการส่งเสริมสนับสนุนช่วยเหลือให้ท้องถิ่นในภาพรวมสามารถปฏิรูปการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับแผนนโยบายแห่งรัฐได้แก่ (1) ด้านหลักสูตร ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดทำและพัฒนาหลักสูตร จัดสรรงบประมาณอุดหนุน พัฒนาบุคลากรระดับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารจัดการสอน (2) ด้านกระบวนการเรียนรู้ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการจัดการเรียนการสอนของผู้เรียนกลุ่มด้อยโอกาส การวิจัยในชั้นเรียน การใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลโดยสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดแนวทาง และการมีส่วนร่วมของชุมชนด้วยการกำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาที่กรรมการจากชุมชนมีบทบาทหลัก (Community Control) ซึ่งสอดคล้องกับมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 (3) ด้านมาตรฐานการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายใต้แนวทางการประกันคุณภาพ 2. ระดับหน่วยงาน ปฏิบัติในท้องถิ่น โดยสำนักการศึกษาหรือกองการศึกษาของแต่ละท้องถิ่นในฐานะหน่วยปฏิบัติ สนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษาของท้องถิ่นที่ใกล้ชิดสถานศึกษามากที่สุด โดยการจัดตั้งงบประมาณและดำเนินการพัฒนากิจการการศึกษาให้สอดคล้องกับแนวทางปฏิรูปการศึกษา ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกำหนด โดยอาจมีรายละเอียดการดำเนินงานที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับนโยบายและความต้องการของชุมชนในท้องถิ่นนั้น (กรมส่งเสริมการปกครอง. 2547 : 32)

การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจะเป็นการบริหารที่ส่งผลถึงคุณภาพและประสิทธิภาพของการบริหาร ด้วยกระบวนการการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการสู่สถานศึกษา เป็นการร่วมมือกันของสถานศึกษา ชุมชน และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งจะนำมาซึ่งความพึงพอใจของทุก ๆ ฝ่าย ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็น

ฐาน ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม เพื่อนำผลการวิจัยเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

วัตถุประสงค์การวิจัย

การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียน
2. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
5. เพื่อเสนอแนวทางทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม

สมมติฐานการวิจัย

1. สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนมอยู่ในระดับมาก
2. ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนมอยู่ในระดับปานกลาง
3. สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แตกต่างกัน
4. ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนมตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ตามกรอบแนวคิดของอุทัย บุญประเสริฐ (2543 :

154-156) โดยมีหลักการสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไว้ 5 ด้าน ดังนี้

1. หลักการกระจายอำนาจ
2. หลักการมีส่วนร่วม
3. หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน
4. หลักการบริหารตัวเอง
5. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง คือ สถานภาพ แบ่งเป็น 3 สถานภาพ คือผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานแบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ 1) หลักการกระจายอำนาจ 2) หลักการมีส่วนร่วม 3) หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน 4) หลักการบริหารตนเอง และ 5) หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ปีการศึกษา 2552 จำนวน 6 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเทศบาล 1 (หนองแสง) โรงเรียนเทศบาล 2 (ถนนบำรุงเมือง) โรงเรียนเทศบาล 3 (พินิจพิทยานุสรณ์) โรงเรียนเทศบาล 4 (รัตนโกสินทร์ 200 ปี) โรงเรียนเทศบาล 5 (สมพรอภัยโส) และโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองนครพนม โดยมีผู้บริหารและหัวหน้าสายชั้นจำนวน 25 คน ครูผู้สอน 163 คน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 78 คน รวมประชากรจำนวน 266 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) จากผู้บริหารครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ปีการศึกษา 2552 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 164 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 25 คน ครูผู้สอน จำนวน 83 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาจำนวน 56 คน โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่าที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาจาก

แนวคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (check list) สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับสภาพและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งกำหนดไว้ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาถึงสภาพและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากมหาวิทยาลัยนครพนม ขออนุญาตผู้อำนวยการศึกษาสำนักงานเทศบาลเมืองนครพนม และขออนุเคราะห์ให้ผู้อำนวยการศึกษาสำนักงานเทศบาลเมืองนครพนม ส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บข้อมูล จำนวน 6 โรงเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้จัดกระทำ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. สถานภาพการดำรงตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่และร้อยละ
2. การวิเคราะห์ระดับสภาพและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม เป็นรายข้อโดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองนครพนมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนมของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามสถานภาพ และตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและเป็นรายข้อ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) โดยใช้ F-test เมื่อพบว่า มีความแตกต่างกัน จะทำการทดสอบเป็นรายคู่ตามวิธีของ Sheffe

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ปรากฏผลดังนี้

1. ระดับสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม พบว่าสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายด้านพบว่าระดับสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหาร อยู่ในระดับมากทั้งหมด

2. ระดับปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม พบว่าปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา รายด้านพบว่าระดับสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหาร อยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด

3. ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานพบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนสูงกว่า ครูผู้สอน

4. ผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. แนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม คือ ควรมีการจัดทำแผนงาน โดยใช้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหา ความต้องการ จำเป็นโดยเฉพาะด้านคุณภาพนักเรียนเป็นแนวทางในการวางแผนงาน การบริหารมีการจัดให้ครูและบุคลากร ได้เผยแพร่ผลการพัฒนาการเรียนรู้หรือพัฒนาผู้เรียนต่อผู้เกี่ยวข้อง และสาธารณชนทุกภาคเรียนควรมีการรายงานผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนต่อสาธารณชนทุกภาคเรียนควรประชุม เตรียมการเพื่อเตรียมความพร้อมในการรับการประเมินจากองค์กรภายนอกเสมอควรแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อติดตามและประเมินการบริหารโรงเรียน รายงานผลและเผยแพร่ผลการดำเนินงานแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ชุมชน และสาธารณชนทุกภาคเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ซึ่งนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม อยู่ในระดับมาก โดยโรงเรียนได้มีระบบการบริหาร ในด้านการกระจายอำนาจในการบริหารบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม และหลักการบริหารตนเอง แม้กระทั้งการคืนอำนาจในการบริหารในส่วนที่เกี่ยวข้องให้ประชาชน และยังมีการตรวจสอบผลการดำเนินงานเพื่อเป็นการถ่วงดุลการบริหาร ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยวิจัยของ สนิท นิลบุตร (2547 : บทคัดย่อ) ศึกษาสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช พบว่ามีสภาพอยู่ในระดับมาก อัครณาด ผ่องใจแผ้ว (2548 : บทคัดย่อ) ศึกษาสภาพและปัญหาในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามทรรชนะของคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา พบว่าการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม อยู่ในระดับปานกลาง โดยโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองนครพนมโดยปัญหาที่พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดคือด้านหลักการมีส่วนร่วม หลักการบริหารตนเอง และหลักการกระจายอำนาจ หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน และหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ตามลำดับซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัครณาด ผ่องใจแผ้ว (2548 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามทรรชนะของคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา ทรรชนะเกี่ยวกับปัญหาในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารโดยใช้

โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนมมากกว่า ครูผู้สอน ซึ่งอาจเป็นผลมาจากสภาพของโรงเรียนของบุคคลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหน่วยงานที่อยู่ในส่วนของสิ่งแวดล้อมที่ใกล้เคียงกัน จึงทำให้ความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สนิท นิลบุตร (2547 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามการรับรู้ของผู้บริหารระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา ทั้งรายด้านและโดยรวม ไม่แตกต่างกัน

ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนมตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า โดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการที่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของ เป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนทำให้เกิดความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน เช่นกับผลการวิจัยของสตรีปลิง (Stripling. 1993 : Abstract ; อ้างอิงมาจาก อุทัย บุญประเสริฐ. 2542 : 79) ได้ทำวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก สาขาบริหารการศึกษาของมหาวิทยาลัยเท็กซัส เมื่อปี 1993 เรื่อง “การริเริ่มเพื่อการบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานและผลผลิต” เนื่องจากการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีความเชื่อว่าครูและผู้บริหารจะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ การทำหน้าที่ให้กับโรงเรียนเหมือนกับว่าพวกเขาได้ผูกพันตัวเองไว้กับผลงานและการสร้างความสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ ผู้ปกครองได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทางการศึกษาในการบริหารโรงเรียนค่อนข้างมาก ในการบริหารแบบที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานและมีส่วนช่วยให้บุคลากรของโรงเรียนรู้สึกว่าเป็นมืออาชีพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

โรงเรียน ควรส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการมากขึ้น

สำนักงานเทศบาลเมืองนครพนม ส่งเสริมการบริหารจัดการโรงเรียน สนับสนุน งบประมาณในการบริหารจัดการอย่างเพียงพอ ตรวจสอบ และประเมินผล การบริหารจัดการของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

เอกสารอ้างอิง

- การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาท้องถิ่น. (2547).
มุมมองจากผลการประเมินคุณภาพภายนอก.
กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครอง. (อัคราเน)
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงาน. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาให้ คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2544). รายงานการประชุมแนวคิดและประสบการณ์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ : บริษัทพิมพ์ดี จำกัด.
- คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, สำนักงาน. (2546). รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน : ประสบการณ์ที่คัดสรรโรงเรียนในโครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วน จำกัด วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- วิระยุทธ ขาดะกาญจน์. (2551). เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารการศึกษามืออาชีพ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงาน. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : ครูสภา.
- ปรียาพร วงศ์อนันต์โรจน์. (2544). การบริหารวิชาการ. กรุงเทพฯ : บริษัทพิมพ์ดี จำกัด.
- รุ่ง แก้วแดง. (2546). โรงเรียนนิติบุคคล. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช จำกัด.
- ดิเรก วรรณเศียร. (2544). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. เอกสารประกอบการประชุมสัมมนา เรื่อง

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา 13 กรกฎาคม 2544 ณ โรงเรียนราชวินิตมัธยม. (เอกสารอัดสำเนา).

สมศักดิ์ รอบคอบ. (2548). **ประสิทธิภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน** สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหาร การศึกษา นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

สุศักดิ์ ปาแะ. (2546). **การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน**.แพร่: สำนักงานศึกษาธิการ อำเภอลำปาง จังหวัดแพร่.

ส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, กรม. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545**. ม.ป.ท., (อัดสำเนา).

อุทัย บุญประเสริฐ. (2545). **การบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2543). **การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Base Management)**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

_____. (2542). **รายงานการวิจัยการศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

อาทิตย์ อยู่เป็นสุข. (2547). **การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน: กรณีศึกษาโรงเรียนหางดงรัฐราษฎร์อุปถัมภ์ จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ถวิล มาตรเยี่ยม. (2544). **การปฏิรูปการศึกษาโรงเรียนเป็นฐานการบริหารจัดการ**. กรุงเทพฯ : เสมาธรรม.

อัคนาถ เผือกใจแก้ว. (2548). **การศึกษาสภาพและปัญหาในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามทฤษฎีของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

อรพรรณ พรสีมา. (2546). **รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน : ประสิทธิภาพที่คัดสรรโรงเรียนในโครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน**. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

Cheng.Y.C. (1960). **School Effectiveness and School Based Management : A School Mechanism for Development**. Washington, D.C. The Falmer Press.

Cotton, Kathleen, (2001). **School-Based Management**. Northwest Regional Education Laboratory.

David J.I. (1998). **Educational Leadership**. Synthesis for Research on School Management.

Kim, Heung-Hoi. (1998). **Structure, leadership, and culture in school-based management schools**. [CD-ROM]. Abstract from : Dissertation Abstract Ondisc.